

СЕКЦІЯ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Бсляєва Н.С.

*старший викладач кафедри фінанси та маркетингу
Київського економічного інституту менеджменту*

Фесан Я.В.

*студент
Київського економічного інституту менеджменту
м. Київ, Україна*

ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА ПРИКЛАДІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Платоспроможність, ліквідність та кредитоспроможність є одними з найважливіших характеристик господарюючого суб'єкта, які завжди прагнуть оцінити партнери по бізнесу, а також наявні та потенційні кредитори підприємства. Знання цих характеристик дає можливість визначити, якою мірою і протягом якого часу підприємство зможе виконувати свої грошові зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку.

Ліквідність та платоспроможність розраховуються за даними балансу і відображують відповідні характеристики у певний момент часу. Залежно від часового інтервалу, протягом якого перевіряється спроможність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, для оцінки використовують ту чи іншу характеристику: на найбільш короткостроковому періоді – платоспроможність, більш тривалому – ліквідність. Розглянемо показники, які дають змогу оцінити платоспроможність та ліквідність на прикладі бюджетної установи – ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)».

Розрахунки вищеперерахованих коефіцієнтів у динаміці за 2013-2015 рр. оформлені у вигляді табл. 1 та табл. 2.

Оскільки у Бориспільського районного центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) у 2015 році немає зобов'язань, коефіцієнти за даний рік не розраховуються.

У цілому ж, коефіцієнт загальної ліквідності дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Оскільки поточні зобов'язання підприємства погашаються в основному за рахунок поточних активів, для забезпечення нормального рівня ліквідності необхідно, щоб вартість поточних активів перевищувала суму поточних зобов'язань (ця вимога також впливає з «модифікованого золотого фінансового правила»). Нормальним значенням даного коефіцієнта вважається 1,5-2,5, але не менше 1, таким чином збільшення даного показника у динаміці є позитивним фактором. В той же час, якщо ж значення коефіцієнта значно перевищує 1, то можна зробити висновок про те, що підприємство володіє

значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. З позиції кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Одночасно, з погляду менеджера, значне нагромадження запасів на підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов'язане з неефективним управлінням активами. У той же час підприємство, можливо, не повністю використовує свої можливості з одержання кредитів.

Таблиця 1

**Результати розрахунку показників ліквідності
ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування
(надання соціальних послуг)» за 2013-2015 рр.**

Показники	Роки			Відхилення, +/-			
				абсолютне, грн		відносне, %	
	2013	2014	2015	2014р. від 2013 р.	2015р. від 2014 р.	2014р. від 2013 р.	2015р. від 2014 р.
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності)	5,07	7,87	-	2,80	-	55,22	-
Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт «лакмусового папірця»)	3,27	5,08	-	1,81	-	55,22	-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,15	4,89	-	1,74	-	55,22	-

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,6, тому його збільшення у ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» є також позитивним моментом.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно

перевищує 0,2-0,3. На практиці ж значення бувають значно нижчі, і за цим показником не можна відразу робити негативні висновки про можливості підприємства негайно погасити свої борги, тому що малоімовірно, щоб всі кредитори підприємства одночасно пред'явили б йому свої вимоги. У той же час, занадто високе значення показника абсолютної ліквідності свідчить про нерациональне використання фінансових ресурсів, що ми і можемо спостерігати у ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)».

У табл. 2 представимо результати розрахунку показників платоспроможності (фінансової стійкості) ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» за 2013-2015 рр.

Нормальне мінімальне значення коефіцієнта автономії орієнтовано оцінюється на рівні 0,5, що припускає забезпеченість позикових коштів власними, тобто, реалізувавши майно, сформоване із власних джерел, підприємство зможе погасити зобов'язання [1, с. 227]. Однак, у ході оцінки цього коефіцієнта, необхідно приймати до уваги галузеву приналежність підприємства (наприклад, машинобудівні підприємства повинні мати більш високе значення коефіцієнта автономії, ніж підприємства торгівлі, що пояснюється більш високою питомою вагою необоротних активів у структурі балансу), наявність довгострокових позикових коштів й інші фактори. В цілому по підприємству даний показник зростає з 0,93 до 1,14 у 2015 році, що є позитивною тенденцією.

Таблиця 2

Результати розрахунку показників платоспроможності (фінансової стійкості) ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» за 2013-2015 рр.

Показники	Роки			Відхилення, +/-			
				абсолютне, грн		відносне, %	
	2013	2014	2015	2014 р. від 2013 р.	2015 р. від 2014 р.	2014 р. від 2013 р.	2015 р. від 2014 р.
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,93	0,66	1,14	-0,26	0,47	-28,34	71,44
Коефіцієнт фінансування	0,068	0,072	0,000	0,00	-0,07	5,35	-100,00
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	0,80	0,87	1,00	0,07	0,13	8,74	14,56
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,330	0,501	0,334	0,17	-0,17	51,74	-33,18

Коефіцієнт фінансування показує, скільки позикових коштів залучило підприємство на 1 грн вкладених в активи власних коштів. При цьому залучені джерела фінансування не розподіляються на довгострокові та короткострокові. Для підрахунку показника використовують лише дані пасиву балансу без порівняння з активом. Нормальним є рівень, коли коефіцієнт менший від 1. Якщо зазначений коефіцієнт більший за 1, фінансова стійкість підприємства сягає критичного значення. Як можна побачити з даних табл. 2 даний коефіцієнт в ДУ «Бориспільський районний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» у динаміці значно нижчий за 1, а на кінець 2015 році взагалі не розраховується, оскільки у даному році підприємство не використовувало позикові кошти.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотним коштами показує яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власного капіталу. Чим вище значення даного показника, тим вище рівень платоспроможності та кредитоспроможності підприємства [2, с. 302-304]. Як ми бачимо з таблиці значення даного показника протягом 2013-2015 рр. в динаміці постійно зростає, темп приросту у 2015 році становить близько 15%, що є позитивним моментом.

Коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує степінь мобільності використання власного капіталу. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, але вважається, що його значення повинно бути не менше 0,2, що дозволить забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу. Як можна обачити з табл. 2 даний поріг територіальний центр подолав і значення цього коефіцієнта навіть більше, проте в подаль ношу необхідний моніторинг цього показника, оскільки у 2014 році спостерігалось його збільшення на 51,74%, а вже у 2015 році зменшення на 33,18%.

У підприємств, які функціонують в умовах розвиненої ринкової економіки, вчасно отримують платежі від своїх контрагентів і мають кваліфікованих фінансових менеджерів, не виникає проблем з управління грошовими коштами, оскільки більша частина поточних витрат на заробітну плату, податки, оренду, комунальні послуги досить рівномірно розподілена в часі, і в таких умовах неважко розрахувати середньомісячну потребу в грошових коштах. В умовах перехідної економіки підприємствам нерідко важко підтримувати платоспроможність на належному рівні через нестабільну економічну ситуацію та низьку платоспроможність покупців і партнерів по бізнесу. Бюджетні установи з цього ряду виділяються, оскільки фінансуються державними коштами, проте кожна державна установа має право надавати платні послуги; в такому разі установа отримує додатковий дохід, який можна спрямувати на нецільові витрати у структурі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Куробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Т-В «Знання», КОО, 2013. – 378 с.
2. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Київський національний економічний ун-т. – К.: КНЕУ, 2011. – 388 с.